

Vandaar dat de troonrede vorig jaar september terecht zei, dat Nederland 'in dezen veelbewogen en ernstigen tijd voor ons volksbestaan, naast God, in zichzelf zijn hechtsten steun (behoort) te zoeken'.¹⁷ Nu zich zulke reusachtige politieke agglomeraties vormen dienen de kleinere staten op alles voorbereid te zijn. Daarom zijn Thorbecke en ik het volmaakt met elkaar eens dat wij ons ter verdediging van onze neutraliteit thans hebben te bewapenen. Over deze opvatting van de antirevolutionaire partij mag, gegeven de wetteloosheid die in Europa de boventoon voert, geen enkele twijfel bestaan. Zoals eens Maurits toen hij zich door Engeland en Frankrijk in de steek gelaten voelde verklaarde dat wij onze huid duur zullen verkopen, zo zal ook het nageslacht weigeren zich het juk van de vreemdeling te laten opleggen. En hierna kan Groen zijn protest besluiten met een verwijzing naar zijn grootste held, Willem van Oranje:

Le souvenir n'est pas encore effacé de cet illustre témoin de la vérité évangélique, qui, abandonné de tous, et se confiant en Dieu, *saevius tranquillius in undis*, jeta les fondements d'une République, longtemps, malgré sa petitesse, une des grandes Puissances de l'Europe. Ce profond politique, ce fidèle Chrétien, gloire et modèle de son peuple et de sa dynastie, s'adressant à des négociateurs habiles, dont, à travers leurs belles paroles, il pénétrait les secrets, résumait brièvement le côté au fond purement défensif de sa généreuse politique et de la notre: 'Pour vous dire la vérité, nous voyons que vous voulez nos *extirper* et nous ne voulons pas être *extirpés*'.

Mutatis mutandis. Il n'y a qu'un seul mot à changer. Nous ne voulons pas être ANNEXÉS.¹⁸

Middeleeuwen, wij voeren midden in de beschaafde wereld een nieuw soort struikroverij in. Buiten het volkenrecht bestaat slechts een revolutionaire toestand, d.w.z. de dwars door de beschaving gesmeten barbarij.

17. H. Smitskamp, 'Groen van Prinsterer en de politiek van Bismarck', *Anti-revolutionaire Staatkunde*, 10 (1936) 176.

18. *La Prusse* 25, 26: De gedachtenis is nog niet uitgewist aan die verheven getuige van de waarheid van het evangelie, die van allen verlaten maar vertrouwend op God, *saevius tranquillius in undis* (rustig te midden van de woedende golven) de grondslagen legde van een staat die ondanks zijn kleine omvang lang een der grootmachten van Europa was. Deze scherp ziende staatsman, deze gelovige Christen, trots en voorbeeld van zijn volk en zijn huis, vatte in een gesprek met geslepen onderhandelaars wier geheimen hij, dwars door hun mooie woorden heen, doorzag, de in wezen zuiver defensieve zijde van zijn en onze (groot)moedige politiek aldus kort samen: 'Om u de waarheid te zeggen, wij zien dat gij ons wilt uitroeien, en WIJ WILLEN NIET UITGEROEID WORDEN'. - *Mutatis mutandis* (met de nodige wijzigingen) valt er eigenlijk